

Cuprins

<i>Prefață</i>	13
<i>Introducere</i>	17
Capitolul 1	
Inițierea și evoluția politicii comunitare europene în domeniul mediului	29
1. Programele de acțiune în materie de mediu	32
2. Programe specifice	39
3. Alte măsuri	40
4. Obiectivele programelor de acțiune	40
5. Principiile promovate în politicile comunitare de mediu.....	41
5.1. Principiul promovării nivelului de acțiune cel mai adecvat (principiul subsidiarității)	42
5.2. Principiul prezervării, protecției și conservării calității mediului	42
5.3. Principiul „poluatorul plătește”	43
5.4. Principiul abordării globale (plurimedii)	43
5.5. Stabilirea de norme ecologice mai stricte în cadrul realizării marii piețe interioare europene	44
6. Dezvoltarea investițiilor de ameliorare a mediului	44
7. Elaborarea și aplicarea unor norme juridice comunitare pertinente	45
8. Instrumente financiare de promovare a politicilor comunitare de mediu	46
9. Concluzii	47
Capitolul 2	
Protecția mediului: un obiectiv global	49
1. Integrarea cerințelor de protecție a mediului în politicile comunitare	49
1.1. Politica Agricolă Comunitară și mediul	52

1.2. Mediul în cadrul altor politici comunitare	54
1.2.1. Politica energetică	54
1.2.2. Politicile din domeniul transporturilor și al industriei	56
2. Strategia Uniunii Europene în favoarea dezvoltării durabile	57

Capitolul 3

Izvoarele dreptului comunitar al mediului	61
1. Tratatul comunitar (dreptul comunitar primar)	61
1.1. Tratatul Euroatom și problemele mediului	62
1.2. Tratatul CECO și mediul	63
1.3. Mediul și Tratatul CEE	64
1.4. Actul unic european	67
1.5. Dreptul comunitar al mediului după Tratatul de la Maastricht	73
1.6. Dezvoltările dreptului comunitar al mediului prin Tratatul de la Amsterdam și Tratatul de la Nisa	79
2. Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa	82
3. Dreptul comunitar derivat al mediului	85
4. Alte acte comunitare	92
5. Actele juridice ale Uniunii conform TICE	93
6. Dreptul rezultat din angajamente exterioare ale UE	94
7. Aplicarea extraterritorială a dreptului comunitar al mediului	97

Capitolul 4

Caracteristici generale ale dreptului comunitar al mediului	99
1. Realizarea dreptului comunitar al mediului	106
1.1. Obligațiile statelor membre ale Uniunii Europene de a aplica dreptul comunitar	108
1.1.1. Prevederile tratatelor constitutive	108
1.1.2. Situația dreptului comunitar derivat (secundar)	109
2. Transpunerea	110
3. Aplicarea	113
4. Monitorizarea transpunerii și aplicării	115
4.1. Rapoartele privind aplicarea	115
4.2. Rolul Comisiei Europene în domeniu	116
4.3. Monitorizarea de către alte organisme	118

4.4. Ombudsman-ul (Mediatorul) CE	118
4.5. Rețeaua IMPEL	118
4.6. Reclamațiile cetățenilor	119
5. Efectul direct al dreptului comunitar al mediului	122
6. Sancțiuni pentru neaplicarea dreptului comunitar al mediului	125
6.1. Acțiunea prevăzută în art. 226 al Tratatului CE	125
6.2. Acțiunea stabilită în art. 227 al Tratatului CE	127
6.3. Acțiunea conform art. 228 al Tratatului CE	127
6.4. Răspunderea statului	128
6.4.1. Sancțiuni financiare	129
6.4.2. Sancțiuni penale	129
6.4.3. Măsuri interimare	129
6.4.4. Acțiunea intentată de particulari	130
7. Justițiabilitatea dreptului comunitar al mediului	131
7.1. Acțiunile „în absență” contra statului	132
7.2. Recursul în anulare	134
7.3. Trimiterea prejudicială	135
7.4. Aplicarea dreptului comunitar al mediului de către jurisdicțiile naționale	136
7.5. Aplicarea convențiilor internaționale de mediu	137
7.6. Probleme ale aplicării directivelor privind mediul	138

Capitolul 5

Principiile generale ale dreptului comunitar al mediului	141
1. Principiul prevenirii degradării mediului	147
2. Principiul subsidiarității	148
3. Principiul precauției	153
4. Principiul corectării cu prioritate la sursă a poluării mediului	154
5. Principiul „poluatorul plătește”	157
6. Principiul integrării cerințelor ecologice în toate politicile comunitare	161
7. Principiile formulate în jurisprudența Curții de Justiție a UE	163
7.1. Protecția mediului exprimă un interes esențial și prioritar	164
7.2. Libertatea statelor de a stabili norme proprii	164
7.3. Fundamentul juridic al directivelor comunitare în materie de mediu	164

Capitolul 6**Reglementări și mecanisme juridice comunitare privind garantarea**

dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic	167
1. Recunoașterea și garantarea drepturilor omului în dreptul comunitar	168
2. Baza juridică generală a problematicii mediului	173
3. Garanții ale dreptului la un mediu sănătos	179
3.1. Garanții ale dreptului la un mediu sănătos prin Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale	180
3.1.1. Dreptul individului la un mediu sănătos – un aspect al dreptului său la viață privată (art. 8.1 din Convenția europeană)	184
3.1.2. Dreptul la informare privind riscurile de poluare și calitatea mediului	186
3.1.3. Garantarea dreptului la un mediu sănătos prin „dreptul la un proces echitabil”	187
3.1.4. Consecințele recunoașterii și garantării pe cale jurisprudențială a dreptului la un mediu sănătos	188
3.1.5. Concluzii	191
3.2. Dreptul la un mediu sănătos ca principiu general al dreptului comunitar	193
4. Concluzii	195

Capitolul 7

Tehnici și instrumente comunitare de protecție a mediului	199
1. Obligația notificării	199
2. Autorizarea	201
2.1. Evaluarea impactului asupra mediului	203
3. Interdicția și obligația de acțiune	206
4. Informații, apeluri, avertismente	209
5. Ajutorul financiar	211
6. Subvenții	211
7. Certificate negociabile („tradable certificates”). Bule („bubbles”)	213
8. Fiscalitatea ecologică (eco-taxa)	214
9. Concluzii	215

10. Mijloace economico-financiare ale Uniunii Europene	
pentru protecția mediului	215
10.1. Acțiunile comunitare pentru mediu (AM); Programul LIFE	216
10.2. Acțiunile sectoriale în materie de mediu	217
10.2.1. Programe și acțiuni concertate privind cercetarea	217
10.2.2. Programul MEDSPA	217
10.2.3. Acțiuni privind mediul și agricultura	218
10.2.4. Acțiunea Băncii Europene de Investiții (BEI)	218
10.2.5. Contribuții în cadrul politicilor regionale și agricole	219
11. Perspective	221

Capitolul 8

Instituțiile comunitare cu atribuții în domeniul mediului	223
1. Comisia Europeană	224
1.1. Compararea și evaluarea rapoartelor naționale asupra transpunerii și aplicării actelor normative comunitare	225
1.1.1. Colectarea și compararea planurilor naționale de depoluare și a altor planuri pentru sectoare sau instalații specifice	225
1.2. Schimbul de experiență asupra problemelor aplicării măsurilor de protecție a mediului	226
1.3. Informații privind noile cuceriri științifice și perfecționări tehnice	226
1.4. Elaborarea măsurilor de implementare	226
1.5. Administrarea fondurilor	227
1.6. Schimbul de date	227
1.7. Participarea la discuțiile internaționale	227
1.8. Informare și promovare	228
1.9. Auxiliari ai Comisiei Europene	228
1.9.1. Agenția Europeană pentru Mediu	228
1.9.2. Forul Consultativ European privind Mediul și Dezvoltarea Durabilă	229
1.9.3. IMPEL	229
1.9.4. Grupul de Revizuire a Politicii de Mediu	229
2. Parlamentul European	230
3. Comitetul Economic și Social. Comitetul Regiunilor	232
4. Consiliul European	233

5. Jurisdicțiile comunitare (Curtea de Justiție a CE și Tribunalul de Primă Instanță)	235
6. Actori neinstituționali	236
6.1. Organizații profesionale	236
6.2. Organizațiile de mediu	237
6.3. Persoanele particulare	238
7. Alte structuri	238
7.1. Agenția Europeană pentru Mediu	238
7.2. Mediatorul (ombudsman-ul) Uniunii Europene	243
7.3. Organisme neguvernamentale	244
7.4. European Environmental Bureau (EEB)	245
7.5. Friends of the Earth Europe (FOEE)	245
8. Alte instrumente comunitare	246

Capitolul 9

Elemente ale unui regim comunitar al răspunderii în materie de mediu..... 247

1. Propunerea de directivă privind răspunderea de mediu în vederea prevenirii și reparării pagubelor ecologice	250
2. Decizia-cadru privind protecția mediului prin dreptul penal.....	254
3. Probleme procedurale privind răspunderea de mediu la nivel comunitar	255

Capitolul 10

Conținutul dreptului comunitar al mediului 261 |

1. Protecția aerului (atmosferei) în dreptul comunitar	261
1.1. Reducerea poluărilor generate de vehiculele cu motor	264
1.2. Reducerea poluărilor generate de instalațiile industriale de incinerare ori de combustie	268
1.3. Reglementări vizând protecția stratului de ozon și lupta contra efectului de seră.....	271
2. Regulile juridice comunitare în domeniul apelor	275
2.1. Noua reglementare-cadru privind apa.....	282
3. Acțiunea comunitară în materie de riscuri majore, de deșeuri și substanțe chimice	285
3.1. Gestiunea riscurilor majore pentru mediu	285

3.2. Regimul comunitar al deșeurilor	288
3.2.1. Regimul juridic inițial general stabilit prin Directiva-cadru nr. 75/442/CEE	289
3.2.2. Directivele particulare (fiice)	291
3.2.2.1. Regimul juridic al deșeurilor periculoase	291
3.2.2.2. Transferurile de deșeuri	293
3.2.2.3. Eliminarea deșeurilor.....	296
3.2.2.4. Categoriile specifice de deșeuri	297
3.2.3. Regimul comunitar al substanțelor periculoase	300
4. Prevenirea, reducerea și controlul integrat al poluării la nivel comunitar	304
5. Protecția și conservarea naturii în dreptul comunitar	307
5.1. Conservarea și gestionarea speciilor sălbatice	309
5.2. Conservarea habitatelor	312
5.3. Dificultăți în aplicarea directivelor privind natura.....	316
5.4. Alte reglementări comunitare în domeniu	317
6. Problema protecției solului în context comunitar.....	319
7. Agricultură ecologică în spațiul comunitar.....	320
8. Situația OMG în dreptul comunitar	323
9. Reglementări privind prevenirea, combaterea și limitarea poluării fonice	332
9.1. Cartea verde privind politica de luptă împotriva zgomotului	332
9.2. Poluarea sonoră provocată de mijloacele de transport.....	333
9.2.1. Directiva privind nivelul sonor al vehiculelor cu motor	333
9.2.2. Zgomotul produs de avioane	334
9.3. Poluarea produsă de mașinile utilizate în aer liber	335
9.4. Zgomotul produs de mașinile de tuns iarba (gazonul)	336
9.5. Poluarea sonoră provocată de aparatele domestice	336
9.6. Protecția împotriva zgomotului de vecinătate	337

Capitolul 11

Probleme ale aproximării legislațiilor naționale cu acquis-ul comunitar de mediu în procesul de preaderare a țărilor central și est-europene

.....	339
1. Aderarea țărilor din Europa Centrală și de Est: un proces complex.	341
2. Aproximarea legislației: un obiectiv prioritar.....	345
2.1. Dificultăți specifice dreptului mediului în procesul de aproximare.....	349

3. Strategia națională de aproximare legislativă	350
4. Modalitățile juridice de transpunere a dreptului comunitar al mediului.....	351
4.1. Utilizarea legii ca principal instrument de transpunere	351
4.2. Situația în care transpunerea nu e necesară, întrucât contextul juridic existent asigură aplicarea acquis-ului comunitar	355
5. Cazul României.....	355
<i>Anexă</i>	359
<i>Bibliografie</i>	369
<i>Contents</i>	375